

Aan: Tweede Kamer

Betreft: Dringende oproep vrijlating vreemdelingen i.v.m. coronavirus

Rotterdam, 16 maart 2020,

Aan de leden van de Tweede Kamer,

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie doet een dringende oproep aan de overheid tot vrijlating van ingesloten vreemdelingen in verband met het coronavirus. Deze oproep wordt gedaan naar aanleiding van ontwikkelingen binnen vreemdelingendetentie en de kamerbrief d.d. 15 maart 2020 waarin het Ministerie van Justitie en Veiligheid maatregelen kenbaar maakt voor de migratieketen in verband met het coronavirus.

Er is op 15 maart jl. bepaald dat er geen terugkeergesprekken meer gevoerd zullen worden door de DT&V. Volgens het Ministerie van Justitie en Veiligheid zouden de resultaten van dergelijke gesprekken namelijk niet opwegen tegen de risico's vanuit het oogpunt van de volksgezondheid. Hiermee wordt bedoeld op het feit dat diverse landen, zoals Italië en Marokko, in verband met het coronavirus de grenzen hebben gesloten. Dit maakt uitzetting naar deze landen onmogelijk. Hierdoor kunnen er vraagtekens worden geplaatst bij de legitimiteit van vreemdelingendetentie. Immers zorgt het voorlopig staken van terugkeergesprekken, beperkte toegang tot vluchten en het sluiten van landsgrenzen dat er niet langer 'zicht op uitzetting' is. Dit criterium is onlosmakelijk verbonden aan vreemdelingendetentie; zonder dat aan dit vereiste wordt voldaan vervalt eveneens de grondslag voor het vasthouden van vreemdelingen in detentie. Met name de groep mensen voor wie uitzetting op dit moment onmogelijk is zou dan ook vrijgelaten moeten worden. Daarbij moet rekening worden gehouden dat de groep voor wie dit geldt uitgebreid kan worden vanwege de onduidelijkheid die momenteel heerst over hoelang de opgelegde maatregelen omtrent de crisis van kracht blijven en of andere landen ook dergelijke maatregelen zullen gaan nemen.

Vrijlating van ingesloten vreemdelingen kan weer voor haar eigen problemen zorgen in het kader van opvang. Het is niet wenselijk om dit probleem in de schoenen van opvanglocaties te schuiven en daar de druk nog eens verder op te voeren. Tegelijkertijd is het ook niet wenselijk dat deze mensen op straat rondlopen zonder toezicht en daarmee een potentieel gevaar voor de volksgezondheid vormen. Gelukkig is er een grote groep vreemdelingen die een sociaal netwerk heeft in Nederland en bij familie of vrienden kan verblijven. Er kan dan overgegaan worden tot een meldplicht als alternatief voor detentie. Uitgangspunt zou in ieder geval moeten zijn dat er toezicht blijft op de gezondheid van de mensen. Naar onze mening kan detentiecentrum Rotterdam daar op dit moment onvoldoende garantie voor bieden, wij vrezen dan ook voor fatale gevolgen bij het nalaten van onmiddellijke vrijlating.

Sinds vorige week maandag, 9 maart jl., is er in detentiecentrum Rotterdam een aangepast dagprogramma voor de ingesloten vreemdelingen vanwege een gebrek aan personeel door de vele Brabantse medewerkers. Dit gefaseerde programma houdt in dat ingeslotenen tussen 08:00 en 12:00 uur om de beurt de cel uit mogen en daarna tussen 13:00 en 16:00 uur. Concreet betekent dit dat een ingeslotene 's ochtends twee uur en 's middags anderhalf tot twee uur de cel uit mag. In deze 'vrije' uren worden er nauwelijks activiteiten aangeboden. Zo mogen ingesloten vreemdelingen niet meer sporten. Er zijn wel sporttoestellen neergezet op de luchtplaats maar het is niet duidelijk in hoeverre dit een toereikend alternatief is. Des te meer sinds vreemdelingen nog maar maximaal vier

uur per dag buiten cel zijn. Vanaf circa 16:00 uur gaan de cellen dicht tot de volgende ochtend. Normaal gesproken zijn de celdeuren in de avond ook geopend tot circa 22:00 uur. Vanaf heden is er ook geen bezoek meer mogelijk (enkel door advocaten in uitzonderlijke gevallen). Dit zorgt voor veel verveling en onrust onder de ingeslotenen.

Met name op de Extra Zorg Afdeling waar de meest kwetsbare vreemdelingen worden vastgehouden bestaan er zorgen. Dit zou ook worden veroorzaakt doordat het personeel van detentiecentrum Rotterdam niet voldoende en continue informatie verschaft aan de ingeslotenen. Al een langere tijd kampt detentiecentrum Rotterdam met personeelstekorten, zo ook bij de medische dienst. Het Meldpunt heeft van meerdere ingeslotenen begrepen dat er lange wachtrijen zijn voor medische zorg. Hierdoor is er minder zicht op mogelijke besmetting en stelt dit anderen in detentie (zowel ingeslotenen als het personeel) tot onnodig risico. Mensen worden enkel op bestuursrechtelijke gronden vast gehouden, er is dan ook geen enkele reden om hen niet onmiddellijk vrij te laten.

Tot slot blijkt uit de genoemde kamerbrief dat er ruimere telefooncredits en skypemogelijkheden zouden moeten worden aangeboden in detentie. Vooralsnog is daarvan voor ingesloten vreemdelingen geen sprake. In combinatie met het eerdergenoemde zeer beperkte fase-programma zorgt dit voor een onnodige isolatie van bestuursrechtelijke vreemdelingen. In een tijd waarin contact onmisbaar is, waarin ook familieleden of kennissen van vreemdelingen ziek kunnen worden, zijn extra contactmogelijkheden wezenlijk essentieel.

Gelet op de stagnering van het terugkeerproces en daadwerkelijke uitzetting van een grote groep ingesloten vreemdelingen pleit het Meldpunt Vreemdelingendetentie dan ook voor vrijlating van deze mensen. Zonder zicht op uitzetting kan vreemdelingendetentie niet langer gerechtvaardigd worden. Er kan dan ook niet anders geconcludeerd worden dan dat het ontbreken van de grondslag van deze bestuursrechtelijke maatregel ertoe leidt dat vreemdelingen per direct vrijgelaten moeten worden. Juist in tijden van crisis zou een humane aanpak voorop moeten staan en de meest kwetsbare mensen beschermd moeten worden. Door het vasthouden van mensen vreemdelingendetentie, waarin kwetsbare personen een groot percentage van de gedetineerden omvat, stel je hen bloot aan onnodig risico op besmetting van COVID-19. Wij zijn bang voor dodelijke gevolgen. Dit is dan ook een dringende oproep aan de Nederlandse overheid om een menselijke behandeling van vreemdelingen te garanderen en hen per direct vrij te laten.

Met vriendelijke groet,

R. Oosterhuis en L.E. Hesselink namens het Meldpunt Vreemdelingendetentie – Stichting LOS